

Asia: VN/144/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Yleisiä huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti hallituskaudella toteutetaan jatkuvan oppimisen parlamentaarinen uudistus. Kokonaistarkastelussa tulee ottaa huomioon koko koulutuspolun koulutuksen tarjonnan ja rahoituksen, sosiaaliturvan, muutosturvan, työttömyysturvan, omaehtoisen ja työvoimapolitiittisen koulutuksen sekä osaamisen tunnistamisen niveltäminen uuteen järjestelmään. Tarkoituksena on parantaa erityisesti heikoimmassa asemassa olevien mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen.

Nyt lausunnolla olevassa hallituksen esityksessä pitäisi huomioida erityisesti heikot perustaidot omaavien mahdollisuudet ja terve osaamisen kehittämiseen ja kestäväan työllistymiseen ja ratkaisujen pidemmän tähtäimen työllisyysvaikutukset.

On huomattava, että osaamisen kehittäminen työttömyysetuudella tuettuna edellyttää jo nykytilanteessa aina TE-toimiston toteamaa koulutustarvetta. TE-toimiston arvioinnissa harkitaan myös sitä parantaisiko koulutus oleellisesti työnhakijan työllistymismahdollisuuksia ja onko opiskelu työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukaisin keino parantaa työnhakijan ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka.

Työnhakijoiden työllistymisen esteenä on usein vanhentunut tai kokonaan puuttuva ammatillinen osaaminen. Erityisesti perustaidoiltaan heikoille tai pelkän peruskoulun tai yleissivistävän koulutuksen varassa oleville tulee mahdollistaa mahdollisimman vapaa opinto-oikeus lyhyisiin, työelämälähtöisiin koulutuksiin, joita voi suorittaa työttömyysetuudella tuetusti, lyhytkestoisten opintojen TTL-säädännön nojalla tai sivutoimisesti.

Työnhakijoiden opiskelumahdollisuuksien helpottaminen ja erityisesti opintojen aikaista työttömyysetuusoikeutta koskevan lainsäädännön selkeyttäminen sekä yksinkertaistaminen on palvelukeskuksen näkökulmasta erittäin kannatettavaa. Yleisesti toteamme kuitenkin, että nykyinen esitys ei ole vielä riittävä ratkaisemaan työttömien työnhakijoiden haasteita hakeutua ja pysyä sellaisessa työelämälähtöisessä koulutuksessa, joka parantaa olennaisesti työllistymismahdollisuuksia.

Työttömyysetuusoikeuteen heikentävästi vaikuttavat opinnot tulee määritellä TTL:ssa tyhjentävästi, yksinkertaisesti sekä mahdollisimman vähän tulkintaa vaativasti tulkitsijoiden määrän sekä alueellisten eroavaisten päätöslinjausten vuoksi ennustettavuuden lisäämiseksi.

Lausuttavaa luonnoksen työttömyysturvalakia koskevista muutosesityksistä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Työelämälähtöisen kouluttautumisen mahdollisuuksien kannalta on erityisen tärkeää, että työttömyysturvalaki on mahdollisimman selkeä sekä yksinkertainen opintojen aikaisten työttömyysetuuksien näkökulmasta. Kannatamme esitystä pää- ja sivutoimisuuden arvioinnista opintojen laajuuden perusteella tiettyjen erikseen määriteltyjen opintojen osalta, lisäksi, ettei sivutoimisuutta pitäisi joutua arvioimaan avoimen korkeakoulun, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tai vapaan sivistystyön opintojen osalta.

Lausuttavaa työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevien palveluprosessista ja työnhakuvelvollisuudesta

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Omaehtoisten opintojen aikaista työnhakuvelvollisuutta tulee vielä arvioida uudelleen. Omaehtoisesti työttömyysetuudella opiskelevien työnhakuvelvollisuus ei ole tarkoituksenmukaista tiettyjä opintoja opiskelevien osalta, eikä TE-toimistojen tai kuntakokeiluiden henkilöstön resurssien tehokasta käyttöä pohjoismaisen työnhakumallin mukaisesti.

Pelkän perusasteen suorittaneiden työllisyysaste laskee jatkuvasti. Vielä heikommat työllistymisedellytykset ja -mahdollisuudet ovat henkilöillä, joilta puuttuu perusasteen tai sitä vastaava koulutus. Työelämälähtöisiä ja työllistymismahdollisuuksia parantavia opintoja työttömyysetuudella tuetusti opiskelevilla ei tulisi olla lainkaan työnhakuvelvollisuutta luku- ja kirjoitustaidon opintoja opiskelevien, peruskoulutusta aikuiskoulutuksena opiskelevien, ammatillista perustutkintoa vaille olevien ammatillisia perusopintoja opiskelevien tai heikot perustaidot omaavien osalta. Työnhakuvelvollisuus voi pakottaa ko. opintoja opiskelijan vähemmän tuottaviin ja opiskelijalle itselleen taloudellisesti kannattamattomiin työtehtäviin ja toisaalta keskeyttämään sellaiset opinnot, jotka oleellisesti parantaisivat työllistymismahdollisuuksia.

Lisäksi työttömyysturvalain ja JTYPL:n yhdistelmässä on edelleen sellaisia väliinputoamisen mahdollisuuksia korvauksettoman määräajan kannalta, jotka voivat aiheuttaa tilanteen, jossa opiskelija aloittaa kannattamattomat työt, päättää opintonsa ja aloittamiensa töiden päättymisen yhteydessä menettää sekä työttömyysetuutensa että mahdollisuutensa jatkaa opintojaan työttömyysetuudella tuetusti.

Lausuttavaa opiskelua koskevasta työttömyysturvan käsittelyprosessista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Opintojen sivutoimisuuden määritelmän tulee olla tarkempi. Kannatamme esitystä pää- ja sivutoimisuuden arvioinnista opintojen laajuuden perusteella tiettyjen erikseen määriteltyjen opintojen osalta, lisäyksen, ettei sivutoimisuutta pitäisi joutua arvioimaan avoimen korkeakoulun, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tai vapaan sivistystyön opintojen osalta.

Työttömyysturvan selvityspyyntöprosessin mukaisesti selvitettäviä opintoja tulisi olla ainoastaan päätoimisuuden määritelmän mukaiset opinnot. Nykyisellään sekä TE-toimisto että kunnat selvittävät opintoja liian matalalla kynnyksellä. Tämä voi työttömyysturvan käsittelyjonoista riippuen johtaa jopa 2-3 kuukauden selvitys- ja päätösaikaan, jolloin työnhakijan työttömyysetuuden maksatus on täysin maksavan tahon harkinnassa ja faktisesti maksatusta ei tapahdu ennen käsittelevän yksikön päätöstä.

Huomioimme lisäksi, että TTL:ssa tulisi vielä täsmentää, mitä tarkoittavat muut kuin TTL:ssa säädetyt opinnot vs. ammatillisia valmiuksia antavat opinnot, jotta käsittelyssä vältytään epätasaisilta tulkinnoilta ja työnhakijoiden oikeusturva opintojen osalta varmistetaan.

Mähönen Mikko
Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus